

Statsforvalteren i Viken
v/ Saksbehandler Jessica Emilie Roos
sfovpost@statsforvalteren.no

05.05.2023

Ref sak 2022/10453, Nordre Sagerud rulleskibane og stadionanlegg, Nittedal kommune.

Det vises til søknad sendt til Nittedal kommune om tillatelse til å etablere rulleskiløype og arealer tilknyttet stadion for start, målgang og strafferunder, samt lysanlegg, og oppgradering av skytebanen knyttet til miljømessige forhold.

Byggesøknad ble sendt til Nittedal kommune 29.09.2021, og mangelbrev fra kommunen ble mottatt 25.04.2022. Supplerende dokumentasjon ble sendt til kommunen 15.12. 2022.

Nittedal skiskytterlag søker med dette Statsforvalteren om godkjenning av tiltak knyttet til skytebanen hvor Statsforvalteren er besluttsende myndighet. Intensjonen med tiltakene er å redusere forurensning ved bruk av skytebanen.

Det omsøkte tiltaket er i henhold til reguleringsplan gjeldende for området, og plassering av løypene er sammenfallende med illustrasjonen i vedtatt reguleringsplan, som slår fast at

«Hovedhensikten er å utarbeide en reguleringsplan som gir en forutsigbar utvikling av idrettsanlegget på Sagerud og Sørli. Spesielt i forhold til utvikling av skitraseer for langrenn og skiskyting, men eventuelt også andre idretter og rekreasjon».

Skytebanen benyttes av skiskytterlagets medlemmer til trening og øvelsesskyting med skiskytterrifler kaliber .22. Skyteavstand er 50 meter. Skiskytterlaget har ca 40 aktive medlemmer og trening foregår i hovedsak to dager pr uke. Målarrangementet er basert på selvanvisere av metall og stativer for montering av pappskiver. Det er 32 slike skivearrangementer på banen

Det omsøkte tiltaket med rulleskiløype og stadionanlegg omfatter ikke endringer i bruken av skytebanen.

Skytebanen har vært i bruk siden 1960, først som leirduebane med haglskyting og de siste 40 årene som skiskytterbane. Det bemerkes at det har vært skyting med haglpatroner på andre deler av området Nordre Sagerud siden 1920-årene.

Nittedal kommune har i 2021-22 gjort to større kartlegginger av forurensningen i området, med rapporter datert 17.02.2022 og 21.10.2022.

Det er registrert relativt omfattende forurensning lokalt på banen som stammer fra tidligere leirdueskyting og skiskyting, men det er ikke registrert forurensning i avrenningsvann til nærliggende hovedvassdrag, Ørfiskebekken, eller andre resipienter med konsekvens for tredjepart. Dette er dokumentert i målinger i 2001, 2014, 2021 og 2022.

Det er skrevet følgende i Multiconsults rapport av 21.10.22 om forurensningen i området, s57:

Foreløpig vurdering er at miljømål nummer 2 er oppnådd mht. kjemisk tilstand i vannfasen. Det er ikke påvist bly eller PAH over klasse II (god) for ferskvann i Ørfiskebekken. Det er tatt vannprøver i tre runder på forskjellige tider av året (november 2021, juni og august 2022), og én av dem var en nedbørshendelse. Ingen av vannprøvene fra Ørfiskebekken har vist at forurensning fra skyteaktiviteten (bly, arsen og PAH) på Sagerud er til hinder for å oppnå god kjemisk tilstand.

Det er gjennomført vurdering av overvann og flom i regi av Norconsult, vi viser til rapport versjon J02. Denne viser at området er velegnet for effektiv utnyttelse av prinsippene om infiltrasjon og fordrøyning av vannmassene. Det er ikke gjennomgående vannveier i området, og det påpekes at særlig myrområdet mellom standplass og skiveanlegg er et viktig område for infiltrasjon og fordrøyning.

Tiltakshaver vil begrense ytterligere forurensning knyttet til bruk av skytebanen, og gjøre tiltak for å hindre spredning av forurensning ut av området.

Det ble i 2022 etablert kulefangere for pappskivene på alle skiver. Dette stopper all videre spredning av bly til terrenget bak selvanviserne ved at prosjektilene stoppes i kulefangeren og faller ned på betongplaten under skivene. Ved regulær kosting av flatene og oppsamling av blyrestene samles nær 100% av blyet for levering på kommunal miljøstasjon.

I tillegg til pappskiver er det for hver skytter en selvanviser av metall. Prosjektilene vil ved skyting treffe metallet og fragmenteres. Fragmentene vil spres i flere retninger ved treff, hvor noe lander på betongflate under skivene og noe lander i terrenget foran skivene. Prinsippet for håndtering av blyrestene er at det legges opp til etablering av tette flater foran selvanviserne med regelmessig kosting og oppsamling, samt kontroll på avrenning fra disse flatene, slik at det vil være mulig å samle inn brukte prosjektiler av bly og blyrester. Metallavfall som samles opp, leveres til et godkjent mottak.

Ved standplass spres det tomhylser fra hvert enkelt skudd mot selvanviserne, både oppe på standplass og foran. Det er i dag singel på standplass og ulendt skråbakke med gress foran standplass slik at mye av tomhylsene legger seg i terrenget og blir liggende der da et er vanskelig å samle opp disse. Prinsippet er også her etablering av tette flater på og foran standplass. Etter gjennomført tiltak vil det være mulig å samle opp alle tomhylsene.

Ved avfiring av skuddene dannes det også et fint støv i svært små mengder, det er så fint at det ikke er visuelt synlig og fysisk mulig å samle opp fra bakken. Med bakgrunn i at dette er en eksisterende skytebane med omfattende forurensning i bakken, vil dette støvet ha så marginal betydning for forurensningssituasjonen at det vurderes til ikke å være hensiktsmessig å gjøre særskilte tiltak for å samle sammen metallstøvet. Multiconsult uttaler øverst på s 57 i sin rapport om forurensningen i området at «*Spredning av tungmetaller og PAH med støv er en lite aktuell spredningsvei da det er torvdekke over mesteparten av området*».

Standplass skal etableres med en ca 1 meter høy mur i forkant. Foran denne muren asfalteres det i en bredde på ca 2,5m fra muren. I tillegg vil det asfalteres på standplass i en bredde på ca 8m. Dette vil gjøre det enkelt å samle opp tomhylser som blir liggende etter skyting. På vinterstid vil tomhylser kunne samles dersom de er synlige på snøen, resterende vil samles på våren når snøen har smeltet.

Foran selvanviserne vil det tilsvarende etableres tette asfaltflater i en bredde på ca 4m fra skyteskivene. Prosjektiler som treffer en selvanviser vil deformeres og spres foran, under og bak selvanviseren, og kan samles opp med jevne mellomrom. Selvanviserne er i dag montert på en betongplate som samler blyrester av rikosjetter fra selvanviserne, og det er montert tunge gummiplater bak stativene for pappskiver og tak over hele skiveanlegget som ytterligere begrenser spredning av prosjektiler og blyrester. Asfalten foran skyteskivene vil legges med fall og avrenning via drenskum med filter og overløp til terreng.

Multiconsult skriver i sin rapport at spredningen av forurensning fra dagens aktive skytebane er akseptabel. Ved den planlagte oppsamlingen av blyrester, samt naturlig infiltrasjon og fordrøyning i myrområdet mellom standplass og selvanvisere, vurderes tiltak med 4m asfalt foran skivene å ivareta begrensning av forurensningen på en tilfredsstillende måte.

Blypartikler på asfaltflaten vil regelmessig kostes og samles. Videre vil rester fra blyet ved avrenning fra asfaltflaten fanges opp i overvannskum med sandfilter som vil samle opp blyholdige partikler ved avrenning. Filteret vil renses regelmessig og blyrester/partikler vil samles og leveres til miljøstasjon som farlig avfall.

Dersom det ved store nedbørsmengder er mindre partikler som føres videre til grunnen/myra vil denne fungere som en fordrøyning. Grunnen har her en historisk forurensning fra både leirduebanen og skiskytebanen som langt overgår den marginale tilførselen av ny forurensning etter de planlagte tiltakene, uten at dette kan finnes som blyavrenning til nærliggende vassdrag. Totalt sett vil dette innebære at hovedmengden av blyrester vil samles fysisk gjennom regelmessig kosting for levering kommunal miljøstasjon, samt fanges i filter ved avrenning og derved hindre at det blir negativ påvirkning videre til bekken.

Ved å gjennomføre planlagte tiltak vil sannsynligheten for at omgivelsene utsettes for negativ miljøpåvirkning endres fra å være sannsynlig til å være lite sannsynlig.

Klubben vil gjennomføre innsamling av tomhylser og blyrester i henhold til interne rutiner og med fokus på HMS.

Multiconsult (2022b, s 58) konkluderer med at spredningen av forurensning fra dagens skytebaneaktivitet er akseptabel. Siden omsøkte tiltak i betydelig grad reduserer denne forurensningen anses det ikke nødvendig å overvåke avrenning fra skytebanen spesielt. Skiskytterlaget støtter og vil samarbeide med Nittedal kommune i overvåkning av avrenning fra hele området, f.eks. nederst i hovedgrøften ut av området og i Ørfiskebekken.

Planlagte rutiner for oppsamling av metallrester:

Tomhylser:

- Når standplass og det planlagte området på 2,5 meter foran standplass er asfaltert vil det iverksettes oppsamling av tomhylser etter hver trening. Tomhylser legges i egen beholder innendørs. Ansvar: Trenerne
- Oppsamling av tomhylser kan være en utfordring på vinteren, og det må forventes at det vil bli liggende igjen en del tomhylser som kommer frem når snøen smelter. Det vil da gjennomføres kosting av hele standplass med oppsamling av hylser. Når beholder er full leveres tomhylsene til gjenvinning. Ansvar: Anleggsansvarlig

Blyrester:

- Blyrester fra skyting på pappblikker samles i kulefangere/gummimatter rett bak blinkene og faller ned på betongunderlag under skivene.
- Blyrester fra skyting på selvanvisere
 - o Faller ned på betongunderlag under og bak selvanviserne.
 - o Faller ned på asfaltflate som strekker seg 4 meter foran skivestativene.

- Det vil gjennomføres kosting/støvsuging av alle flater vår, sommer og høst. Blyrestene samles i beholdere for farlig avfall som leveres på kommunal avfallsstasjon. HMS vil bli ivaretatt. Ansvar: Anleggsansvarlig
- Mht avrenning fra oppsamlingsflatene for blyrester vises det til egen beskrivelse av dette.

Skytebanen benyttes kun av skiskytterlaget, men området er generelt sett et attraktivt turområde og det er på sommertid hyppig bruk av områdene bak standplass. Som del av tiltakene i søknaden om rullleskiløyper vil det etableres andre attraktive lokasjoner for turfolk som i betydelig grad vil redusere turtrafikken ved skytebanen. Dette vil bli håndtert i samarbeid med Nittedal kommune som et eget tiltak.

Vurdering av tiltak for eksisterende skiskytterbane sammenlignet med prinsipper for tiltak for nye skiskytterbaner.

De siste årene har det blitt bygget flere nye skiskytterbaner i Viken med sterkt fokus på kontroll av mulig forurensning og omfattende tiltak for å hindre forurensning lokalt og spredning av forurensning ved avrenning. Tiltakene er omfattende og kostbare og medfører store investeringer i anlegget.

Skytebanen i Nittedal har eksistert som leirduebane i over 50 år og senere skiskytterbane og det har aldri vært fokusert på å hindre forurensning eller spredning av denne. Nord for skytebanen var det i perioden 1920-1970 flere leirduebaner med omfattende aktivitet. Det har likevel aldri vært registrert annet enn lokal forurensning i jordsmonnet, ingen spredning til omkringliggende vannveier eller andre resipienter.

Når det nå søkes om å forbedre anlegget ved å legge til rette for å hindre ytterligere forurensning, vil det være en positiv sak for området og samfunnet. Brukerne blir mer fokuserte på problemstillinger rundt avfall og mulig negativ påvirkning av omgivelsene.

Vi mener det er viktig at Statsforvalteren er bevisst på konsekvensene i sin vurdering av tiltakene. Det bør være i samfunnets interesse at tiltakene er balanserte sett i forhold til omfang av terrenginngrep i allerede forurenset grunn vurdert opp mot grad av effekt på ytterligere forurensning, samt hvilke kostnader tiltakene vil innebære. I denne saken vil miljømålene oppnås, ytterligere forurensning vil i all hovedsak opphøre, den lokale grunnen er allerede forurenset på et nivå hvor restforurensning fra skytebanen kun i marginal grad vil innvirke på det totale forurensningsbildet, og skytebanen vil ikke ha avrenning som påvirker resipienten Ørfiskebekken.

Dersom det for eksempel kreves at det legges membraner under hele området, vil dette være svært omfattende tiltak. Man vil da teoretisk kunne kontrollere en forholdsvis svært liten tilleggsdel av forurensningen. Med bakgrunn i at det allerede er mye forurensning i bakken på eksisterende baner, vil ikke denne effekten være målbar. Samtidig vil et slikt inngrep føre til at det må graves i eksisterende forurensete masser med fare for uønsket avrenning i et område hvor forurensningen ligger stabilt. Det er derfor viktig at Statsforvalteren tar et samfunnsmessig godt valg når det søkes om å forbedre forurensningssituasjonen på eksisterende baner. Totalt sett vil det være langt mer samfunnsnyttig at miljørisikoreduserende tiltak er praktisk gjennomførbare for frivillige.

Vedlagt ligger miljørisikovurdering for tiltakene, tegninger av planlagte tiltak, rapporter fra Multiconsult for Nittedal kommune og Vurdering av overvann og flom fra Norconsult.

Vi ber om at undertegnede kontaktes på tlf 90635855 eller på epost liv@stensakeras.no dersom det er spørsmål til søknaden.

Med vennlig hilsen

For Siv.ing, Martin Stensaker AS


Liv Takle Stensaker

Siv.ing /ansvarlig søker

Vedlegg:

1. Miljørisikovurdering skiskytteranlegg
2. Situasjonsplan
3. Plantegning stadion, skiskytteranlegg
4. Snitt A Skiskytteranlegg
5. Rapport fra Multiconsult datert 17.02.2022
6. Rapport fra Multiconsult datert 21.10.2022
7. Vurdering av overvann og flom, Norconsult, versjon J02.
8. Forslag til internkontrollsystem
9. Forslag til protokoll, internkontrollsystem